

TIBBIY TA'LIM TALABALARIDA REVERSIV O' QITISH TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANGAN HOLDA KASBGA YO'NALTIRILGAN CHET TILI KOMPETENTSIYASINI SHAKLLANTIRISH.

Anvarov Alijon Uktamovich

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot institute dotsenti.

e-mail: publichealth68@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0000-4000-2340>

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiy ta'lim muassasalarida kasbiy chet tilini o'qitishda uchraydigan muammolar va kasbiy munosabatlarni amalga oshirish uchun ikkinchi chet tilini (ingliz tili) bilish uchun zarur bo'lgan kompetentsiyalarni shakllantirish masalalari muhokama qilinadi. Kasbiy chet tilini o'rgatishda zarur bo'lgan kompetentsiyalarni shakllantirish uchun hozirgi davrda davlat ta'lim standartlari va ehtiyojlariga mos keladigan reversiv texnologiyasi qo'llaniladi. Reversiv texnologiyasi asosida o'qitishda nazariy materiallarning bir qismi talabalar tomonidan masofadan turib mustaqil ravishda o'zlashtirilishini ta'minlaydi, mashg'ulot vaqti tibbiy ta'lim talabalari tomonidan chet tilini o'rganish uchun zarur bo'lgan kompetentsiyalarni shakllantirishga bag'ishlanadi.

Kalit so'zlar: reversiv ta'lim, kasbiy chet tili kompetentsiyalari, umum kasbiy kompetentsiyalar, tibbiy ta'lim muassasalarida chet tillari metodikasi, kasbiy chet tillarini o'qitish metodikasi, fanlararo integratsiya.

Barcha sohalarda boshqa davlatlar bilan munosabatlar kundan-kunga rivojlanib borayotgan bir paytda chet tillarini bilish muhim ekanligini hamma biladi. Zamonaviy inson kamida bitta chet tilini yaxshi bilishi kerak, chunki xalqlar o'rtasidagi o'zaro tushunish uning kasbiy bilimlarini yanada rivojlantirish uchun katta ahamiyatga ega. Chet tillarini bilmasdan, bunday hamkorlik deyarli imkonsizdir^[4].

Talabalarning kasbiy chet tili kompetentsiyalarini rivojlantirishda zarur bo'lgan umumiy kasbiy va kasbiy kompetentsiyalarni o'zlashtirish vazifalarni mustaqil ravishda hal qilish imkoniyatini beradi va ta'lim dasturi doirasida o'quv va kasbiy faoliyatni samarali bajarishga qodir bo'lgan yaxlit shaxsni shakllantiradi^[5].

Tibbiyot oliy o'quv yurtlarida talabalar chet tillarini o'rganish, ularni tayyorlash yo'nalishlari, bo'lajak mutaxassislariga muvofiq ta'lim dasturlarini ishlab chiqish, dastur mavzulariga muvofiq bir qator mavzularni ishlab chiqish, ularni chuqurlashtirish talabalarga chet tilini o'zlashtirishga yordam beradi^[6].

⁴ Анваров, А. У. (2021). Роль информационных технологий в изучении иностранных языков. *Молодой ученый*, (14), 115-117.

⁵ Strunina N. V. Universitetda chet tilini o'qitishda federal davlat ta'lim standartining kompetentsion jihatini amalga oshirish // *Izv. Saratov shahri. un-ta.* — 2014. - Jild 14. — № 1. 107 bet.

⁶ Анваров, А. У., & Шербеков, Н. (2021). Использование медицинских терминов английского языка в медицине Узбекистана. *ББК 72я43 (4Бел+ 5Кум) Н76*, 81.

Mamlakatimiz davlat ta'lim standartini amalga oshirish sharoitida kompetentsiyaga asoslangan yondashuvdan keng foydalanish nuqtai nazaridan, tibbiy ta'lim muassasalarida chet tilida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishda yangi vazifalar belgilandi. Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarida chet tillari bo'yicha akademik soatlarning qisqarishi tendentsiyasi kuzatilmoqda, ammo ishbilarmonlik aloqasi vositasi sifatida chet tilini biladigan mutaxassislariga bo'lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Buning natijasida, davlat ta'lim standartlarida belgilangan kompetentsiyalarni shakllantirishga hissa qo'shadigan va kelajakdagi kasbiy faoliyat uchun qisqa vaqt ichida chet tilini boshqarishga qaratilgan ta'lim texnologiyasi zarur.

Bunday ta'lim texnologiyasi o'quv jarayonini "o'zgartiradigan" va an'anaviy ta'lim shaklidan farq qiladigan reversiv ta'lim texnologiyasi bo'lishi mumkin. Tibbiy ta'lim talabalarining kasbiy chet tili kompetentsiyalarini rivojlantirishda ta'limning aralash shakli, ya'ni, "reversiv ta'lim" (ingl. flipped learning) yordamida o'quv jarayonining o'zgarishini tushunamiz, unda nazariy material bilan tanishish va uni o'zlashtirish masofadan turib amalga oshiriladi va amaliy qismi esa auditoriyada amalga oshiriladi [7, 8].

So'nggi yillarda chet tillarini o'qitish kommunikativ kompetentsiyani shakllantirishga qaratilgan. Shu munosabat bilan kommunikativ kompetentsiyani shakllantirishning integral modeli kontekstida nutqning talaffuz tomonini o'qitishni ko'rib chiqish masalasi juda dolzarb bo'lib qolmoqda[9].

Ta'lim texnologiyasi sifatida reversiv ta'lim XXI asr boshlarida o'rta darajadagi amerikalik o'qituvchilar J. Bergman va A. Sams asarlari tufayli paydo bo'ldi. Nazariy materialni oldindan o'zlashtirish g'oyasi pedagogika uchun yangilik emas. Reversiv ta'limning asoslari XX asrning ba'zi tadqiqotchilarining asarlarida uchraydi: J. Dewey, E. Mazurning interaktiv usuli, L. V. Zankov va boshqalar tizimi bo'yicha "oldindan o'rganish". O'rta va oliy ta'lim tizimida o'qitishning reversiv texnologiyasidan foydalanish masalalari bir nechta tadqiqotchilarning ilmiy ishlarida ko'rib chiqilgan (A. E. Vorobyov, M. N. dudina, O. M. Loksha, J. Bergman, A. Sams, M. Lebrun (M. Lebrun) va boshqalar).

Hozirgi vaqtda mahalliy ta'limda reversiv ta'lim texnologiyasi ta'lim tizimida keng qo'llaniladi. Shu bilan birga, oliy ta'lim muassasalarida chet tillarini reversiv o'qitishning yetarli darajada rivojlanmaganligi aniq-ushbu texnologiyadan foydalangan holda kerakli chet tilidagi kompetentsiyalarni shakllantirish zarurati tanlangan mavzuning dolzarbligini belgilaydi.

L. A. Korneyevaning so'zlariga ko'ra, kompetentsiya "mehnat faoliyatini amalga oshirish uchun maqbul bo'lgan bilim, qobiliyat va munosabatlarning yaxlit

⁷ Bergmann J. Flip your classroom : Reach Every Student in Every Class Every Day. — Eugene, 2012. — 124 p

⁸ Lebrun M. Les classes inversées, un phénomène précurseur pour l'école à l'ère numérique // Revue Méthodal. — 2017. — P. 1—24

⁹ Muhammadjonovich, G. A. M., & Uktamovich, A. A. (2024). TIBBIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING FONOLOGIK KOMPETENTSIYASINI SHAKLLANTIRISHGA KOMMUNIKATIV KOMPLEKS YONDASHUV. *Miasto Przyszości*, 48, 828-833.

kombinatsiyasi"dir. [10]. Oliy ta'lim standartlari bilan tartibga solinadigan bitiruvchining kompetentsiya modeli ikkita asosiy tarkibiy qismni o'z ichiga oladi: maxsus (kasbiy kompetentsiyalar to'plami) va til [11]. Shunga ko'ra, zamonaviy jamiyatda tibbiy mutaxassisliklar bo'yicha bo'lajak mutaxassisni tayyorlashning eng muhim qismi bu chet tilida kasbga yo'naltirilgan aloqa ko'nikmalarini egallash, shuningdek bitiruvchilarning kasbiy maqsadlar uchun madaniyatlararo aloqalarni amalga oshirish qobiliyatini shakllantirishdir.

"Davolash ishi" yo'nalishi bo'yicha tahsil olayotgan talabalar uchun ingliz tili ikkinchi chet tili hisoblanadi, shuning uchun biz ikkinchi chet tilini o'qitish bo'yicha asosiy kurs doirasida elementar kommunikativ kompetentsiyani o'rganadigan I. L. Beam asarlariga murojaat qildik. Elementar kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini, shuningdek tinglash va o'qish ko'nikmalarini shakllantirishni o'z ichiga oladi [12].

Boshlang'ich kommunikativ kompetentsiyadan tashqari, talabalar asosiy til ta'limi jarayonida asosiy kompetentsiyalarni — har bir mutaxassis uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Asosiy va umumiy madaniy kompetentsiyalar (masalan, o'z — o'zini rivojlantirish, o'zini o'zi anglash, o'z-o'zini tarbiyalashga tayyorlik) til ko'nikmalarini shakllantirish bilan bevosita bog'liq emas, balki tinglovchilar o'rtasida shaxslararo muloqotda, shuningdek, kelajakdagi professional-axborot jamiyatining faol sub'ekti shaxsini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi [13].

Kasbiy yo'naltirilgan xorijiy til kompetentsiyasini shakllantirish va yanada rivojlantirish zarurati davlat ta'lim standartlarining talablari bilan belgilanadi, bu o'quv jarayonida xorijiy til kompetentsiyasini rivojlantirish, o'qituvchilar va talabalar funktsiyalarini o'zgartirish, kelajakdagi bo'xona mutaxassislarning kasbiy sohada xorijiy til faoliyatini amalga oshirishda ehtiyojlarini shakllantirishni ta'minlaydi. Ishbilarmonlik aloqalari va kasbiy aloqa uchun chet tilini bilishning ahamiyati "Davolash ishi" mutaxassisligi bo'yicha lingvistik bo'lmagan profil talabalaridan kerakli kompetentsiyalarini shakllantirishdan iborat bo'lgan kasbga yo'naltirilgan chet tilidagi kompetentsiya modelini yaratish maqsadini belgilaydi.. Belgilangan maqsadga muvofiq ikkita asosiy vazifa hal qilinadi. Birinchi vazifa to'rtta asosiy faoliyatda muloqot qobiliyatlari va ko'nikmalarini shakllantirish, ikkinchidan, ishbilarmonlik aloqalari va mumkin bo'lgan kasbiy vaziyatlarning kommunikativ muammolarini hal qilishga qaratilgan xorijiy til strategiyalarini yaratish va yanada rivojlantirishdir.

¹⁰ Korneyeva L. I., Shelten A. O'qituvchilar malakasini oshirishning asosiy didaktik jihatlari (Rossiya va Germaniya: qiyosiy tahlil). Yekaterinburg: Urfu, 2012 Yil. 32 b

¹¹ Korneyeva L. I. Ko'p darajali ta'limdagi asosiy kompetentsiyalar: til komponenti // Vestn. Urfu. — 2006. — № 9. 111-115-sahifalar

¹² Bim I. L. Ikkinchi chet tilini o'qitish kontseptsiyasi. Obninsk: Titul, 2001. 48 b.

¹³ Анваров, А., & Ирискулова, Ф. (2023). ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ ЎҚИТИШ ОРҚАЛИ ТИББИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ КАСБИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. *Engineering problems and innovations*.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Анваров, А. У. (2021). Роль информационных технологий в изучении иностранных языков. *Молодой ученый*, (14), 115-117.
2. Strunina N. V. Universitetda chet tilini o'qitishda federal davlat ta'lim standartining kompetentsion jihatini amalga oshirish // *Izv. Saratov shahri. un-ta.* — 2014. - Jild 14. — № 1. 107 bet.
3. Анваров, А. У., & Шербеков, Н. (2021). Использование медицинских терминов английского языка в медицине Узбекистана. *ББК 72я43 (4Беил+ 5Кум) Н76*, 81.
4. Bergmann J. Flip your classroom : Reach Every Student in Every Class Every Day. — Eugene, 2012. — 124 p
5. Lebrun M. Les classes inversées, un phénomène précurseur pour l'école à l'ère numérique // *Revue Méthodal.* — 2017. — P. 1—24
6. Muhammadjonovich, G. A. M., & Uktamovich, A. A. (2024). TIBBIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING FONOLOGIK KOMPETENTSIYASINI SHAKLLANTIRISHGA KOMMUNIKATIV KOMPLEKS YONDASHUV. *Miasto Przyszłości*, 48, 828-833.
7. Korneyeva L. I., Shelten A. O'qituvchilar malakasini oshirishning asosiy didaktik jihatlari (Rossiya va Germaniya: qiyosiy tahlil). Yekaterinburg: Urfu, 2012 Yil. 32 b
8. Korneyeva L. I. Ko'p darajali ta'limdagi asosiy kompetentsiyalar: til komponenti / *Vestn. Urfu.* — 2006. — № 9. 111-115-sahifalar
9. Bim I. L. Ikkinchi chet tilini o'qitish kontseptsiyasi. Obninsk: Titul, 2001. 48 b.
10. Анваров, А., & Ирискулова, Ф. (2023). ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ ЎҚИТИШ ОРҚАЛИ ТИББИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБАЛАРИНИНГ КАСБИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. *Engineering problems and innovations.*